

Сезона 2017/2018

БЕОГРАДСКА ФИЛХАРМОНИЈА

Циклус: Ватра

Диригент: **Габријел Фелц** / Conductor: **Gabriel Feltz**

Солиста: **Филип Копачевски**, клавир / Soloist: **Philipp Kopachevskiy**,
piano

Петак, 27. октобар 2017. године
Задужбина Илије М. Коларца у 20 часова

www.bgf.rs

Рихард Штраус

Магбет, симфонијска поема оп. 23

Richard Strauss

Macbeth, symphonic poem Op. 23

Трајање: око 20 мин.

Петар Коњовић

Симфонијски триптихон (Коштана)

Petar Konjović

Symphonic Tryptich (Koštana)

Собина

Кестенова гора

Велика чочечка игра

Трајање: око 23 мин.

Александар Скрјабин

Прометеј, поема ватре, оп. 60

Alexander Scriabin

Prometheus, Poem of Fire, Op. 60

Трајање: око 24 мин.

Концертмајстор: Мирослав Павловић

Concertmaster: Miroslav Pavlović

Сусрет **Рихарда Штрауса** (1864-1949) са композитором и виолинистом Александром Ритером, довео је до преокрета у Штраусовом стваралаштву. Ритер је Штраусу сугерисао да почне са компоновањем новог жанра по угледу на Франца Листа, који је унапредио не само његов опус, већ музику тог доба уопште. Тако је, према Шекспировој драми, настала симфонијска поема *Магбет*, још увек недовољно издиференцирана као форма, а више као покушај увођења жанровског новитета који се односио на спој текста и музике кроз цикличну форму. Поред опере, на том пољу ће Штраусова музика доживети свој врхунац, нарочито у остварењима *Дон Жуан*, *Смрт и преображење*, *Дон Кихот*, *Веселе догледовштине Тила Ојленшпигела*, *Тако је говорио Заратустра* и др. Ипак, почетак је био тежак. Кроз рад на *Магбету*, Штраус се као никада до тада делу није враћао толико пута, прерађујући детаље, а нарочито оркестрациона решења. Посебно је радио на развојном делу и репризи дела написаног у традиционалном сонатном облику. Све ово било је последица неискуства у жанру и тешкоћа са којима се сусретао у стварању баланса између наративног садржаја и музичке форме. Управо због тога, Штраусов *Магбет* се тумачи као портретисање два главна лика – Магбета и леди Магбет.

Када се најпознатије дело **Петра Коњовића** (1883-1970) и једно од највећих остварења српског оперског стваралаштва, опера *Коштана* (1931), афирмисало на оперској сцени, композитор је од три оркестарска фрагмента приредио концертно дело под називом *Симфонијски триптихон*. Дело је у овој верзији премијерно изведено 11. априла 1938. године, на фестивалу југословенских филхармонија у Београду, када је уједињеном Љубљанском, Загребачком и Београдском филхармонијом дириговао Ловро Матачић. *Триптихон* је убрзо постао најпознатије и најомиљеније Коњовићево остварење, али и репрезентативно дело српске музике националног смера. Интерлудијум *Собина*, који у опери повезује прву и другу слику, заснован је на контрастима између атмосфере ускршње ноћи и бучног веселја у хаџи Томиној воденици. Улогу лаганог става игра прелудијум шесте слике, назван *Кестенова гора*. У њему се над подлогом педалног тона који изводе басови и тимпани, развија мелодија инспирисана народном песмом *Црни горо*. *Велика чочечка игра*, балетски приказ из друге слике, сачињена је од девет аранжираних и оркестрираних напева из врањанског краја, од којих се истичу *Донеси море*, *Маре*, *Фатише коло* и *Ева*, *Ева кауркиња*.

Рани стваралачки период **Александра Скрјабина** (1875-1915) обележило је писање клавирских дела у Шопеновом маниру, која је сам изводио као млада пијанистичка звезда и добитник златне медаље конзерваторијума. Ушавши у зрелију фазу, композитор је у потпуности променио свој приватни живот, али и направио заокрет у стваралачком раду. Под утицајем Ничеове филозофије *натчовека*, а нарочито нове љубави, која га је увела у свет теозофије, Скрјабин је веровао да његова музика има моћ да фрагментираном свету донесе мистично јединство. Тако је почео да ствара иновативну, визионарску музику која је одговарала његовој перцепцији себе као *музичког Месије*.

У овом периоду, Скрјабин је написао серију симфонијских композиција за које је веровао да ће довести до преображења људске свести: *Божанствена поема*, *Поема екстазе*, *Прометеј*, *поема ватре* и *Мистеријум*. *Мистеријум* је

требало да представља последњу фазу – сâмо преображење – што је подразумевало да ће извођачи и публика доживети трансформацију током самог извођења које ће се одвијати у Индији, и током трајања дела цело човечанство биће доведено у екстатично стање свести. Дело је остало на нивоу идеје, пошто је Скрјабин изненада умро, када је имао само 43 године.

Прометеј представља значајно поглавље у спровођењу ове идеје. Дело је премијерно изведено у Москви 1911. године, са аутором као солистом на клавиру и Сергејем Кусевицким за диригентским пултом. Током двадесетак минута музичког тока, композитор покушава да обухвати читав дијапазон развоја људске свести: од примордијалне безобличности, кроз растућу самосвест човека, до коначног екстатичног уједињења са космосом. Скрјабин је у *Прометејевој* ватри видео симбол људске свести и креативне енергије. Како би приказао ову своју идеју, дело је замислио не као *симфонију звука*, већ као *симфонију обојених зрака*. Конструисао је и *тастатуру у боји*, која би пројектовала светло различитих боја на екран који се налази иза оркестра, што за циљ има да визуелно репродукује оно што оркестар драматизује звуком. Овај концепт се данас сматра једним од првих примера мултимедијалног догађаја.

Скрјабин никада није видео верзију извођења са светлима, нити је у то време постојао инструмент који је ову идеју могао технички да испрати. Заправо, његове замисли о кореспондирању одређених боја и тонова никада нису развијене на систематичан начин, тако да они који покушају да направе светлосну инсталацију уз извођење *Прометеја*, морају да створе сопствену теорију и концепцију светла и његову везу са музиком.

Дело је написано за велики оркестар, уз значајну улогу клавира. Ипак, није конципирано као концертантно, већ клавир има улогу једног од протагониста ове драме која води слушаоца кроз комплексни процес просветљења.

Прометеј, поему ватре Београдска филхармонија изводи први пут.

Асја Радоњић

Новоименовани шеф-диригент Београдске филхармоније **Габријел Фелц** рођен је 1971. године у Берлину. Од 2013. године ради као генерални музички директор Дортмундске опере и шеф-диригент Дортмундске филхармоније. Након три веома успешне сезоне, уговор му је обновљен до 2023. године. После Филхармоније Алтенбург-Гере (2001–2005) и Штутгартске филхармоније (2004–2013), ово је трећи узастопни пут да обавља функцију шефа-диригента неког немачког оркестра. Необичним програмима и уочљивим побољшањем уметничког квалитета, успео је значајно да повећа посећеност концерата свих ових оркестара. Године 2007, Фондација *Сергеј Рахмањихов* је доделила Габријелу Фелцу и Штутгартској филхармонији награду *Prix Rachmaninow* за интерпретацију циклуса концерата са музиком Рахмањинова. Поред тога, Фелц је био главни гостујући диригент у Базелском позоришту (2008–2013), где је био заслужан за неколико оперских поставки, што је допринело томе да Базелско позориште 2009. и 2010. године буде проглашено за *Оперску кућу године*.

Од 1989. до 1994. године, Габријел Фелц је студирао на Музичкој академији *Ханс Ајзлер* у Берлину, на одсецима за дириговање и клавир. Након студија, постао је асистент Герду Албрехту у Хамбуршкој државној опери (1994–

1995). Своје прве ангажмане добио је у опери у Либеку (1995–1997) и позоришту у Бремену (1997–2001).

Габријел Фелц је дириговао водећим оркестрима у Немачкој и иностранству, као што су Дрезденски државни оркестар Саксоније, Симфонијски оркестар Баварске радиотелевизије, Баварски државни оркестар, Немачки симфонијски оркестар из Берлина, Оркестар Концертхауса из Берлина, Оркестар Франкфуртске опере и музеја, Државна капела из Вајмара, Оркестар Националног театра из Манхајма, Бамбершки симфоничари, Есенска филхармонија, симфонијски оркестри радиотелевизија из Берлина, Келна, Лајпцига, Хановера и Сарбрикена, Немачки национални омладински оркестар, Симфонијски оркестар Бечког радија, Дански национални симфонијски оркестар, Бернски симфонијски оркестар, Базелски симфонијски оркестар, Оркестар Фламанске опере у Антверпену, Ирски национални симфонијски оркестар, Симфонијски оркестар из Сеула, Симфонијски оркестар из Милуза, као и Симфонијски оркестар из Гуангџуа, Кинески национални симфонијски оркестар и Пекиншки симфонијски оркестар. У сезони 2013/14, Габријел Фелц је имао веома успешан први наступ у Комичној опери у Берлину, са продукцијом опере *Војници* Бернда Алојза Цимермана, а у истој сезони дириговао је и *Холанђанина луталицу* у Баварској државној опери. Најважнији ангажман у сезони 2014/15 било је извођење Осме симфоније Густава Малера поводом прославе двестоте годишњице Музикферајна у Грацу.

Богата дискографија Габријела Фелца чини га једним од најистакнутијих диригената своје генерације. Репертоар обухвата великане од Моцарта и Бетовена преко Рахмањинова, Елгара, Прокофјева, Скрјабина и Рихарда Штрауса до Ноноа и Лигетија. Фелц је 2007. године започео снимање свих Малерових Симфонија (за продуцентску кућу *Dreyer-Gaido*) са Штутгартском филхармонијом. За сада су завршени снимци првих седам симфонија. Овај циклус је изузетно хваљен од стране критичара као *најнеобичнији и најконтраверзнији циклус последњих година*. Снимак дела *Intolleranza* Луиђија Ноноа са Бременском филхармонијом и хором Бременске опере под диригентском палицом Габријела Фелца је у јуну 2013. године добио награду *Diapason d'Or*. Блу реј диск са делом *Белкис – краљица од Сабе* Оторина Респигија је објављен 2013. године, а ово остварење представља снимак првог извођења тог дела након светске премијере одржане 1932. године у миланској Скали. Телевизијска продукција дела *Аида на Рајни* донела је Фелцу огроман успех у целој Европи (уживо су је преносиле телевизијске куће Swiss TV, 3Sat, RAI, ZDF) и објављена је на DVD-ју.

Међу будућим пројектима треба поменути концерте и оперске поставке у Берлину, Цириху, Тајпеју, Келну, Грацу, Сендају и Сан Антонију.

Добитник бројних награда на међународним такмичењима, млади пијаниста **Филип Копачевски**, је до своје двадесет треће године изазвао огромно дивљење и похвале публике. Редовно наступа на реситалима по Великој Британији, Немачкој, САД-у, Холандији, Француској, Италији, Грчкој, Пољској и Шпанији, као и широм Русије. Копачевски је посебно популаран у Јапану, где је за државну радиотелевизију NHKTV снимиио компакт диск са Шопеновом музиком за клавир.

Копачевски је рођен у Москви 1990. године. Дипломирао је на Централној музичкој школи Московског државног конзерваторијума *Чајковски*. Тренутно је студент на Московском конзерваторијуму, у класи проф. Сергеја Дорењског. Добитник је награда на осам престижних међународних такмичења, међу којима је и 10. међународно такмичење пијаниста *Франц Шуберт*.

Наступа са највећим светским оркестрима, као што су Енглески камерни оркестар, Академски симфонијски оркестар Московске филхармоније, Симфонијски оркестар Московског театра Нова опера Калобова, Симфонијски оркестар *Чајковски*, Руски народни оркестар, Руска народна филхармонија, Московски државни академски симфонијски оркестар под управом Павела Когана, Државни симфонијски оркестар *Нова Русија*, Државни симфонијски оркестар *Јевгениј Светланов* и Академски симфонијски оркестар Санктпетербуршке филхармоније. Сарађује са прослављеним диригентима као што су Мстислав Ростропович, Владимир Спиваков, Михаил Плетњов, Јевгениј Калобов, Јуриј Симонов, Александер Дмитријев, Андрју Гурлеј, Вилијам Нол, Бјарте Енгесет, Чарлс Оливијери-Манро, Јевгениј Бушков, Максим Венгеров, Пол Воткинс, Јан Латам-Кениг, Доријан Вилсон, Дмитриј Лис и многи други.

Филип Копачевски је учесник бројних међународних фестивала, попут Фестивала *Андреј Шахаров* (Нижњи Новгород), Меморијалог такмичења *Вера Лотар-Шевченко* (Новосибирск), Фестивала *Стенвеј*, Фестивала пијаниста у Мајамију, Међународног фестивала *Артс Нејпс* (САД), Међународног фестивала у Колмару (Француска), Меморијалог фестивала *Мстислав Ростропович* (Баку), фестивала *Балтичке сезоне* (Калињинград), фестивала *Владимир Спиваков позива*, *Звезде на Бајкалу*, *Крешендо*, *Денис Мацујев позива* и многих других.

Копачевски је наступио на светској премијери балета *Without* кореографа Бенжамена Милпјеа у Позоришту *Марински*.

Филип Копачевски је учесник пројекта *Звезде 21. века* Московске државне академске филхармоније.

Следећи концерти Београдске филхармоније су у четвртак, **2. новембра 2017. године**, у оквиру циклуса *Филхарманија(к)*, и у петак, **3. новембра 2017. године** у оквиру циклуса *Вода*, у Задужбини Илије М. Коларца, са почетком у 20 часова.

Диригент: **Фабрис Болон**

Солиста: **Вишња Попов**, мецосопран

Програм:

А. Љадов: *Зачарано језеро*

Е. Елгар: *Морске слике*

М. Логар: *Златна рибица*, свита бр. 3

С. Рахмањинов: *Острво мртвих*

Поштовани претплатници, обавештавамо вас да ће пред почетак сваког концерта Београдске филхармоније, у 19:30 часова, у Музичкој галерији Коларца, музиколог Маја Чоловић-Васић држати уводно предавање о делима која су на програму те вечери.

Поштовани посетиоци, молимо вас да искључите мобилне телефоне и обавештавамо вас да је за време концерата Београдске филхармоније строго забрањено фотографисање и коришћење уређаја за видео или аудио снимање. Желимо вам пријатно вече.

Dear visitors, please turn off your mobile phones; you are also kindly reminded that taking photographs and the use of video and audio recording devices is strictly forbidden during the concerts of the Belgrade Philharmonic. We wish you a nice evening.